

สารของสมเด็จพระสันตะปาปาจอห์น ปอล ที่ 2

ในโอกาสเฉลิมฉลองวันสันติสากล

1 มกราคม 2003 / 2546

สันติบนแผ่นดิน การอุทิศตนทั้งชีวิต เพื่อสร้างสันติบนแผ่นดิน

1. เป็นเวลาเกือบสี่สิบปีแล้ว ที่พระสันตะปาปาจอห์น ที่ 23 ได้ทรงออกพระสมณสาสน์ "สันติบนแผ่นดิน" ในวันพฤหัสบดีที่ 11 เมษายน 1963 พระองค์ทรงส่งสารนี้ถึง "ผู้มีน้ำใจดีทุกคน" และอีกสองเดือนต่อมาพระองค์ได้สิ้นพระชนม์ พระองค์ทรงสรุปสาระเกี่ยวกับ "สันติบนแผ่นดิน" ไว้ในประโยคแรกของพระสมณสาสน์ว่า "สันติบนแผ่นดิน ซึ่งมนุษย์ทั้งมวลทุกคนทุกสมัยใฝ่หาอย่างยิ่งนั้น สามารถสร้างขึ้นได้และดำรงไว้อย่างมั่นคง หากเพียงมีการปฏิบัติอย่างซื่อสัตย์ตามระเบียบที่พระเจ้าทรงกำหนดไว้" (บทนำ: AAS, 55 [1963], 257)

ทรงกล่าวถึงสันติภาพให้แก่โลกที่แตกแยก

2. โลกที่สมเด็จพระสันตะปาปาจอห์น ที่ 23 ทรงมีสารถึงในขณะนั้น อยู่ในภาวะที่ไร้ระเบียบมากมาย ศตวรรษที่ 20 เริ่มต้นด้วยความหวังว่าจะเกิดความเจริญก้าวหน้า แต่ภายในช่วงเวลา 60 ปีของศตวรรษเดียวกันนี้กลับมีสงครามโลกเกิดขึ้นถึงสองครั้ง เกิดระบบเผด็จการล้างผลาญ เกิดความทุกข์ยากสุดพรรณนาแก่มวลมนุษย์และเกิดการเบียดเบียนพระศาสนจักรครั้งใหญ่ที่สุดในประวัติศาสตร์

ในปี 1961 ซึ่งเป็นเพียงสองปีก่อนที่พระสมณสาสน์ "สันติบนแผ่นดิน" จะออกมา มีการสร้างกำแพงเบอร์ลินขึ้น ซึ่งไม่เพียงแต่จะแยกเมืองนี้ออกเป็นสองส่วนที่เป็นปรปักษ์ต่อกันเท่านั้น แต่ยังได้ก่อให้เกิดวิธีการเข้าใจและการสร้างสังคมในโลกสองวิธีด้วยกัน ชีวิตของคนสองฟากฝั่งกำแพงแตกต่างกันและถูกกำหนดโดยกฎระเบียบที่ขัดแย้งกัน อยู่ในบรรยากาศของความหวาดระแวงและไม่ไว้วางใจซึ่งกันและกัน กำแพงดังกล่าวปิดกั้นมนุษยชาติทั้งมวลทั้งในแง่โลกทัศน์และชีวิตจริง ทั้งยังได้สอดแทรกเข้าไปในจิตใจและความคิดของประชาชน สร้างความแตกแยกที่ดูเหมือนว่าจะดำรงอยู่ตลอดไป

นอกจากนั้น เพียง 6 เดือนก่อนที่พระสมณสาสน์ฉบับดังกล่าวจะออกมา และเมื่อสังคายนาวาติกันครั้งที่ 2 เปิดอย่างเป็นทางการที่กรุงโรมนั้น โลกก็ต้องเสี่ยงกับสงครามนิวเคลียร์ เพราะวิกฤตการณ์ขนส่งจรวดไปคิวบา ดูเหมือนว่าหนทางไปสู่โลกแห่งสันติภาพ ความยุติธรรม และ

เสรีภาพ จะถูกปิดกั้นเสียสิ้น หลายคนเชื่อว่ามนุษยชาติถูกกำหนดให้ต้องมีชีวิตภายใต้อันตรายที่จะเกิดสงครามเย็น ตลอดไป และคาดหวังว่าการรุกรานหรืออุบัติเหตุจะไม่นำไปสู่สงครามที่ร้ายแรงที่สุดในประวัติศาสตร์มนุษยชาติ การสะสมอาวุธนิวเคลียร์ที่ยังคงมีอยู่ แสดงให้เห็นว่าสงครามดังกล่าวจะเป็นอันตรายต่ออนาคตของมนุษยชาติเอง

เสาหลักสี่ประการของสันติภาพ

3. สมเด็จพระสันตะปาปาจอห์น ที่ 23 ไม่ทรงเห็นด้วยกับผู้ที่อ้างว่าสันติภาพเป็นเรื่องที่เป็นไปไม่ได้ โดยพระสมณสาสน์ฉบับนี้ สันติภาพอันเป็นสัจธรรมซึ่งทำทลายผู้คนให้กระทำการหลายประการ มาเคาะกำแพงทั้งสองด้าน รวมทั้งกำแพงอื่นๆ ที่แบ่งแยกมนุษยชาติออกจากกันด้วย พระสมณสาสน์ฉบับนี้ส่งไปถึงมนุษย์ทุกๆ คนที่เป็นสมาชิกในครอบครัวมนุษยชาติเดียวกันนี้ และส่องสว่างให้กับความใฝ่ฝันของประชาชนทุกแห่งหนที่จะดำเนินชีวิตด้วยความมั่นคง ยุติธรรม และเปี่ยมไปด้วยความหวังในอนาคต

ด้วยญาณอันลึกซึ้งที่เป็นคุณลักษณะของพระองค์ สมเด็จพระสันตะปาปาจอห์น ที่ 23 ทรงกล่าวถึงเงื่อนไขสี่ประการที่จำเป็นสำหรับจิตวิญญาณของมนุษย์ในการสร้างสันติภาพ นั่นคือ *สัจธรรม ความยุติธรรม ความรัก และเสรีภาพ* (เทียบ อ้างแล้ว, I: I.c., 265-266) *สัจธรรม* จะสร้างสันติภาพได้หากมนุษย์แต่ละคนไม่เพียงแต่รับรู้สิทธิของตนอย่างจริงจังเท่านั้น แต่ยังรับรู้ถึงหน้าที่ของตนต่อผู้อื่นด้วย *ความยุติธรรม* จะสร้างสันติภาพได้ หากมนุษย์แต่ละคนเคารพสิทธิและปฏิบัติหน้าที่ของตนต่อผู้อื่นในชีวิตประจำวัน *ความรัก* จะสร้างสันติภาพได้ หากประชาชนยึดถือความต้องการของผู้อื่นตั้งเป็นความต้องการของตน และแบ่งปันสิ่งที่ตนมีแก่ผู้อื่น โดยเฉพาะคุณค่าทางความคิดและจิตวิญญาณที่พวกตนมี *เสรีภาพ* จะสร้างสันติภาพและเจริญงอกงามยิ่งขึ้น หากในการเลือกวิถีการเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าวนั้น มนุษย์ปฏิบัติตามเหตุผลและรับผิดชอบต่อการกระทำของตน

เมื่อมองปัจจุบันและมองไกลไปสู่อนาคตด้วยสายตาแห่งความเชื่อและเหตุผลแล้ว บุญราศีจอห์น ที่ 23 วินิจฉัยแยกแยะกระแสประวัติศาสตร์ที่ดำเนินอยู่อย่างลึกซึ้ง สิ่งที่เรามองเห็นภายนอกไม่ได้เป็นเช่นนั้นเสมอไปดังที่เราเห็น แม้ว่าจะมีสงครามและข่าวลือเกี่ยวกับสงครามก็ตาม แต่ก็ยังมีบางสิ่งบางอย่างที่เกิดขึ้นในกิจการของมนุษย์ ซึ่งสำหรับองค์พระสันตะปาปาแล้ว พระองค์ทรงมองว่าเป็นการเริ่มต้นที่ให้ความหวังของการปฏิบัติชีวิตฝ่ายจิต

จิตสำนึกใหม่เกี่ยวกับศักดิ์ศรีมนุษย์ และสิทธิมนุษยชนที่ไม่อาจถ่ายโอนให้แก่กันได้

4. สมเด็จพระสันตะปาปาปาเยอห์น ที่ 23 ทรงกล่าวไว้ในพระสมณสาสน์ฉบับนี้ว่า มนุษยชาติได้ย่างก้าวเข้าสู่การเดินทางช่วงใหม่แล้ว (เทียบ *อ้างแล้ว*, I: I.C., 267-269) การสิ้นสุดของยุคล่าอาณานิคมและการเกิดขึ้นของรัฐและประเทศเอกราชใหม่ๆ การคุ้มครองสิทธิคนงาน ปรากฎการณ์ใหม่เกี่ยวกับบทบาทสตรีในชีวิตทางสังคมที่ได้รับการต้อนรับ สิ่งทีกล่าวมานี้ต่างก็ชี้ให้เห็นถึงข้อเท็จจริงว่า มนุษยชาติกำลังก้าวอย่างเข้าสู่ประวัติศาสตร์ยุคใหม่ของมนุษย์อย่างแท้จริง เป็นยุคที่เปี่ยมไปด้วย “ความเชื่อมั่นว่ามนุษย์ทุกคนเสมอภาคกันเพราะศักดิ์ศรีตามธรรมชาติของตน” (*อ้างแล้ว*, I: I.C., 268) พระองค์ทรงทราบว่าศักดิ์ศรีดังกล่าวยังคงถูกย่ำยีในหลายส่วนของโลก แต่พระองค์เชื่อมั่นว่า แม้สถานการณ์จะยุ่งเหยิง แต่โลกกลับสำนึกถึงคุณค่าทางจิตใจบางประการมากยิ่งขึ้น และก็ยังเปิดใจต่อความหมายของเสาหลักแห่งสันติภาพ คือ สัจธรรม ความยุติธรรม ความรัก และเสรีภาพเพิ่มมากขึ้นด้วย (เทียบ *อ้างแล้ว*, I: I.C., 268-269) การแสวงหาหนทางที่จะนำเอาคุณค่าเหล่านี้มาใช้ในการดำเนินชีวิตในระดับท้องถิ่น ระดับประเทศ และระหว่างประเทศ มนุษย์ทั้งชายและหญิงต่างก็ยิ่งตระหนักยิ่งขึ้นว่า ความสัมพันธ์ของตนกับพระเจ้า พระผู้ทรงเป็นปอเกิดแห่งความดีทั้งหมดนั้น จะต้องเป็นรากฐานที่มั่นคงและหลักเกณฑ์สูงสุดทั้งสำหรับชีวิตส่วนตัวและของสังคม (เทียบ *อ้างแล้ว*) พระองค์เชื่อมั่นว่าญาณฝ่ายจิตซึ่งกำลังวิวัฒนาการอยู่นี้จะก่อให้เกิดผลต่อมนุษย์ทั้งหมดอย่างลึกซึ้งและมีผลต่อระบบการเมืองอีกด้วย

เมื่อสมเด็จพระสันตะปาปาปาเยอห์น ที่ 23 ทรงเห็นถึงการเกิดความสำนึกทางด้านสิทธิมนุษยชนที่เพิ่มมากยิ่งขึ้น ทั้งในระดับประเทศและระดับนานาชาติ พระองค์ก็ทรงสนับสนุนศักยภาพของปรากฏการณ์นี้ และทรงเข้าพระทัยถึงพลังอำนาจหนึ่งเดียวของจิตสำนึกนี้ในการเปลี่ยนแปลงประวัติศาสตร์ สิ่งที่เกิดขึ้นในยุโรปตอนกลางและตะวันออกในเวลาต่อมา ได้ยืนยันถึงญาณหยั่งรู้ของพระองค์ ซึ่งทรงสอนไว้ในพระสมณสาสน์นี้ว่า *หนทางไปสู่สันติภาพนั้นขึ้นอยู่กับ การคุ้มครองและการส่งเสริมสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นสิทธิของมนุษย์แต่ละคน สิทธินี้มีใช้สิ่งที่ชนชั้นทางสังคมใดหรือรัฐใดเป็นผู้มอบให้แก่ประชากรใด แต่เป็นสิทธิที่สืบเนื่องมาจากความเป็นมนุษย์ของเราเอง* “หากสังคมมนุษย์ต้องการที่จะมีระเบียบและสร้างประโยชน์ให้เกิดขึ้น จะต้องวางรากฐานอยู่บนหลักการนี้ กล่าวคือ มนุษย์แต่ละคนเป็นบุคคล หมายความว่าตามธรรมชาติบุคคลผู้นี้ได้รับสติปัญญาและเจตจำนงเสรี แท้ที่จริงแล้วเป็นเพราะว่ามนุษย์เป็นบุคคล มนุษย์จึงมีสิทธิและหน้าที่ ซึ่งเกิดจากธรรมชาติของตนเองโดยตรงและพร้อมๆ กัน สิทธิและ

หน้าที่นี้เป็นสากลและไม่อาจล่วงละเมิดได้ ดังนั้นจึงไม่อาจละทิ้งสิทธิและหน้าที่ดังกล่าวได้เลย” (อ้างแล้ว, 259)

ต่อมาไม่นาน ประวัติศาสตร์ได้แสดงให้เห็นว่า ข้อเขียนดังกล่าวของสมเด็จพระสันตะปาปามีใช้แนวความคิดที่เลื่อนลอยแต่ประการใด แต่เป็นแนวคิดที่มีผลอย่างลึกซึ้ง เนื่องจากมีความตระหนักถึงสัจธรรมว่า มนุษย์ทุกคนมีความเสมอภาคในด้านศักดิ์ศรีและยังตระหนักอีกด้วยว่า สังคมจะต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบของตนให้เข้ากับความจริงที่เชื่อมั่นนี้ และในเวลาต่อมาไม่นานนักองค์กรต่างๆ ของขบวนการสิทธิมนุษยชนก็ได้อุบัติขึ้น และแสดงความคิดเห็นทางการเมืองอย่าง เป็นรูปธรรมเกี่ยวกับพลังยิ่งใหญ่ที่สุดประการหนึ่งของประวัติศาสตร์ร่วมสมัย นั่นคือ การแสวงหาเสรีภาพ ซึ่งถือได้ว่าเป็นองค์ประกอบอันจะขาดไม่ได้ในการทำงานเพื่อสร้างสันติภาพ ขบวนการนี้เกิดขึ้นทั่วทุกมุมโลก เป็นกลไกในการคัดค้านรัฐบาลเผด็จการและสนับสนุนรัฐบาลที่เป็นประชาธิปไตย ซึ่งประชาชนมีส่วนร่วม ในภาคปฏิบัติ ขบวนการเหล่านี้แสดงให้เห็นว่า สันติภาพและความเจริญก้าวหน้าจะเกิดขึ้นได้ก็ด้วยการเคารพกฎศีลธรรมสากลที่จารึกอยู่ในจิตใจมนุษย์ (เทียบ คำปราศรัยของสมเด็จพระสันตะปาปาจอห์น ปอล ที่ 2, ต่อสมัชชาใหญ่ของ องค์การสหประชาชาติ, เมื่อวันที่ 5 ตุลาคม 1995, ข้อ 3)

ความดีส่วนรวมสากล

5. พระสมณสาสน์ “สันติบนแผ่นดิน” ได้แสดงให้เห็นคุณลักษณะการเป็นประกาศอีก ประเด็นหนึ่ง ด้วยการมองวิวัฒนาการก้าวต่อไปทางการเมืองโลก เพราะโลกนับวันจะยิ่งต้อง พึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน และสามารถติดต่อถึงกันได้มากยิ่งขึ้น จึงจำเป็นต้องทำงานเพื่อความดี ส่วนรวมของมนุษยชาติในระดับนานาชาติ สมเด็จพระสันตะปาปาจอห์น ที่ 23 ทรงสอนว่าเป็น การเหมาะสมถูกต้องที่จะกล่าวถึง “ความดีส่วนรวมสากล” (สันติบนแผ่นดิน, IV: I.C., 292) วิวัฒนาการนี้ส่งผลประการหนึ่ง คือ เกิดความจำเป็นที่จะต้องมียุทธศาสตร์ที่มีอำนาจหน้าที่ในระดับ สากลที่มีความสามารถและมีประสิทธิภาพในการสร้างสรรค์ความดีของส่วนรวมให้เจริญรุดหน้า มากยิ่งขึ้น สมเด็จพระสันตะปาปาจอห์นที่ 23 ทรงสอนอีกว่า เราไม่สามารถจัดตั้งองค์กรที่มีอำนาจหน้าที่ ดังกล่าวขึ้นได้ด้วยการบีบบังคับ แต่เราต้องกระทำด้วยความเห็นชอบของรัฐบาลประเทศต่างๆ องค์กรดังกล่าวจะต้องมีวัตถุประสงค์พื้นฐานประการหนึ่ง คือ “การรับรอง การเคารพ การคุ้มครอง และการส่งเสริมสิทธิของมนุษย์” (อ้างแล้ว, IV: I.C., 294)

ด้วยเหตุนี้ จึงไม่น่าแปลกใจที่สมเด็จพระสันตะปาปาจอห์น ที่ 23 ทรงมององค์การ สหประชาชาติด้วยสายตาแห่งความหวังและด้วยความเชื่อมั่น องค์การสหประชาชาติก่อตั้งขึ้น

เมื่อวันที่ 26 มิถุนายน 1945 พระองค์ทรงเห็นว่า องค์การนี้เป็นกลไกที่น่าเชื่อถือในการรักษาและเสริมสร้างสันติภาพในโลก และพระองค์ทรงแสดงความชื่นชมอย่างเป็นทางการเป็นพิเศษต่อ *ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน* ขององค์การสหประชาชาติ ซึ่งออกมาในปี 1948 พระองค์ทรงคิดว่าปฏิญญานี้จะเป็นการก้าวไปสู่การจัดตั้งองค์การด้านนิติบัญญัติและการเมืองของประชาคมโลก" (*อ้างแล้ว*, IV: i.c., 295) ที่จริง สิ่งที่พระองค์ทรงกล่าวถึง คือปฏิญญานี้ได้กำหนดพื้นฐานทางศีลธรรมอันจำเป็นที่จะต้องมี เพื่อการวิวัฒนาการของโลกจะได้ก้าวหน้าต่อไปได้ ซึ่งโลกนั้นจะมีลักษณะที่มีระเบียบแทนที่จะมีความยุ่งเหยิง และมีการเสวนาแทนที่จะใช้การบังคับ พระองค์ทรงนำเสนอว่าการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนที่เปี่ยมไปด้วยพลังโดยองค์การสหประชาชาติ นั้น คือพื้นฐานการพัฒนาขีดความสามารถขององค์กรอันจะขาดเสียไม่ได้ในการส่งเสริมและคุ้มครองความมั่นคงระหว่างประเทศ

จะเห็นได้ชัดว่า วิสัยทัศน์ของสมเด็จพระสันตะปาปาปิอุสที่ 12 เกี่ยวกับองค์การระหว่างประเทศที่มีอำนาจหน้าที่ในด้านสิทธิมนุษยชน เสรีภาพ และสันติภาพที่มีประสิทธิภาพนั้น ไม่เพียงแต่ยังไม่บรรลุผลอย่างสมบูรณ์เท่านั้น แต่ประชาคมระหว่างประเทศก็ยังคงมีความลังเลต่อพันธะผูกพันในการเคารพและสนับสนุนสิทธิมนุษยชนด้วย หน้าที่นี้เกี่ยวข้องกับสิทธิขั้นพื้นฐานทั้งหมด แต่ไม่รวมไปถึงการเลือกสนับสนุนเฉพาะสิทธิบางประการอย่างไรเหตุผล ซึ่งอาจนำไปสู่การอ้างเหตุผลในการเลือกปฏิบัติและความอยุติธรรม ในทำนองเดียวกัน เราก็พบเห็นการเกิดช่องว่างที่อันตรายขึ้นระหว่าง "สิทธิ" รูปแบบใหม่ๆ ที่มีการส่งเสริมกันในสังคมที่พัฒนาแล้ว อันเป็นผลมาจากความเจริญและเทคโนโลยีสมัยใหม่ ในขณะที่สิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานที่มีความจำเป็นมากกว่ายังไม่เกิดขึ้น โดยเฉพาะในที่มีความด้อยพัฒนา ยกตัวอย่างเช่น ข้าพเจ้ากำลังคิดถึงสิทธิที่จะมีอาหารและน้ำดื่มบริสุทธิ์ ที่พักอาศัยและความมั่นคง การมีสิทธิที่จะจัดการชีวิตของตนเองและความเป็นอิสระ ซึ่งยังคงห่างไกลจากการที่จะได้รับหลักประกันและบังเกิดเป็นจริงขึ้นมาได้ *สันติภาพเรียกร้องให้มีการลดความตึงเครียดนี้ลงอย่างรวดเร็วและสมควรกำจัดให้หมดสิ้นไปในอนาคต*

ยังมีข้อสังเกตอีกประการหนึ่ง คือ *ประชาคมระหว่างประเทศ* ซึ่งมีกฎบัตรว่าด้วยสิทธิของมนุษย์ที่ไม่อาจถ่วงโอนกันได้นับตั้งแต่ปี 1948 แต่โดยทั่วไป ไม่ได้เน้นหน้าที่ที่คู่กับสิทธิต่างๆ เหล่านั้น เท่าที่ควร เรื่อง "หน้าที่" นี้กำหนดขอบเขตของสิทธิต่างๆ เพื่อจะได้ไม่เกิดการเลือกปฏิบัติ การตระหนักถึงหน้าที่ของมนุษย์ในระดับสากล จะเป็นประโยชน์อย่างใหญ่หลวงต่อการสร้างสันติภาพบนพื้นฐานของหลักศีลธรรมที่มีการรับรองระเบียบของสรรพสิ่งร่วมกัน ซึ่งต้องไม่ขึ้นอยู่กับอำเภอใจของบุคคลใดหรือชนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง

ระเบียบใหม่ทางศีลธรรมระหว่างประเทศ

6. อย่างไรก็ตาม แม้ว่าจะมีความยากลำบากและความล้มเหลวบางประการก็ตาม แต่ก็ยังเป็นความจริงเสมอ ที่การดำเนินการตามวิสัยทัศน์อันทรงคุณค่าของสมเด็จพระสันตะปาปา ยอห์น ที่ 23 นั้น มีความก้าวหน้าที่สำคัญในช่วง 40 ปีที่ผ่านมา ที่จริงรัฐประเทศต่างๆ ทั่วโลกต่างตระหนักว่ามีพันธกรณีที่จะต้องเชิดชูแนวความคิดว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าความเชื่อมั่นทางศีลธรรมและบูรณภาพทางจิตวิญญาณเป็นเครื่องมืออันทรงพลังอย่างยิ่งและพิสูจน์ได้ในการปฏิวัติทางมโนธรรม ซึ่งทำให้การปฏิวัติที่ไม่รุนแรงในปี 1989 สำเร็จลง ทำให้ลัทธิคอมมิวนิสต์ในยุโรปต้องล่มสลาย และแม้ว่าแนวความคิดเกี่ยวกับเสรีภาพถูกเบี่ยงเบนไป คล้ายเป็นดั่งการผ่อนผันให้คงมีการคุกคามประชาธิปไตยและสังคมเสรีอยู่ก็ตาม แต่ก็เป็นเรื่องสำคัญอย่างแน่นอน แม้ว่าพระสมณสาสน์ "สันติบนแผ่นดิน" จะออกมาได้ 40 ปีแล้วก็ตาม โลกส่วนใหญ่มีเสรีภาพมากยิ่งขึ้น โครงสร้างการเสวนาและความร่วมมือระหว่างประเทศได้รับการเสริมให้เข้มแข็งขึ้น และการคุกคามจากสงครามนิวเคลียร์ระดับโลก ซึ่งดำเนินมาถึงจุดเข้มข้นในยุคสมัยของสมเด็จพระสันตะปาปา ยอห์น ที่ 23 ก็ยังคงถูกจำกัดวงไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้าพเจ้าขอเสนอด้วยความกล้าหาญ แต่ด้วยความถ่อมตนว่า คำสอนของพระศาสนจักรซึ่งมีอายุ 1,500 ปีมาแล้ว ที่ท่านนักบุญออกัสติน เรียกสันติภาพเป็น "ความสงบสุข เพราะความมีระเบียบ" (*De Civitate Dei*, 19, 13) ซึ่งเมื่อ 40 ปีที่แล้ว พระสมณสาสน์ "สันติบนแผ่นดิน" ได้พัฒนาคำสอนดังกล่าวขึ้นไปอีกระดับหนึ่งนั้นยังมีความหมายอันลึกซึ้งสำหรับโลกปัจจุบัน และสำหรับบรรดาผู้นำประเทศต่างๆ รวมทั้งสำหรับประชาชนแต่ละคนเป็นส่วนตัวด้วย เห็นได้ชัดว่าสถานการณ์ในโลกของเราอยู่ในภาวะไม่เป็นระเบียบอย่างน่าเป็นห่วง ดังนั้น จึงยังคงมีคำถามว่าระเบียบประการใดที่จะนำมาทดแทนความไร้ระเบียบนี้ได้ เพื่อมนุษย์ทั้งชายและหญิงจะสามารถดำเนินชีวิตอย่างมีเสรีภาพ มีความยุติธรรมและมีความมั่นคง และเนื่องจากโลกที่ยุ่งเหยิงนี้ ยังคง "ได้รับการจัดระเบียบ" และมีการดำเนินการในลักษณะต่างๆ ทั้งทางเศรษฐกิจ วัฒนธรรม แม้กระทั่งในทางการเมืองด้วยก็ตาม แต่ก็เกิดคำถามเร่งด่วนพอๆ กัน คือ *ระเบียบโลกในรูปแบบใหม่ๆ ที่กำลังจะเกิดขึ้นนี้ จะอยู่บนเสาหลักใดบ้าง*

คำถามที่ตอบยากเหล่านี้ ซึ่งให้เห็นปัญหาความเป็นระเบียบในสถานการณ์โลก ซึ่งเป็นปัญหาของความเข้าใจเรื่องสันติภาพที่ถูกต้องนั้น ไม่สามารถแยกออกจากประเด็นหลักทางศีลธรรมได้ นี่คืออีกแนวทางหนึ่งที่จะกล่าวว่า เรื่องของสันติภาพนั้นไม่อาจแยกออกจากประเด็นศักดิ์ศรีและสิทธิมนุษยชนได้ นับเป็นสัจธรรมอันเที่ยงแท้ประการหนึ่งซึ่งพระสมณสาสน์ "สันติบนแผ่นดิน"

ได้สอนไว้ ซึ่งเราอาจใช้โอกาสนี้เพื่อรำลึกถึงและไตร่ตรองได้ในวาระครบรอบ 40 ปี ของพระสมณสาสน์

ถึงเวลาแล้วหรือยังที่เราทุกคนจะต้องทำงานร่วมกันเพื่อสร้างองค์กรใหม่ตามกฎหมายเพื่อมนุษยชาติ เป็นองค์กรที่สามารถสร้างเสริมสันติภาพและความสมัครสมานระหว่างประชาชาติ รวมทั้งการพัฒนาแบบบูรณาการได้อย่างแท้จริง แต่กรุณาอย่าเข้าใจผิด นี่มิได้หมายความว่าเรากำลังร่างรัฐธรรมนูญโลก แต่ทว่าหมายถึงการดำเนินการตามกระบวนการที่มีอยู่แล้วอย่างต่อเนื่องให้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น เพื่อตอบสนองต่อเสียงเรียกร้องในระดับสากลให้ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการใช้อำนาจทางการเมือง แม้กระทั่งการเมืองในระดับนานาชาติด้วย และเพื่อความโปร่งใส ทั้งเพื่อความน่าเชื่อถือในการดำเนินการทางการเมืองทุกระดับ ด้วยความเชื่อมั่นในความดี ซึ่งพระองค์ทรงเชื่อว่า เราจะพบได้ในตัวมนุษย์แต่ละคน สมเด็จพระสันตะปาปาจอห์น ที่ 23 ทรงเรียกร้องชาวโลกทั้งผองให้เห็นถึงความจำเป็นที่การเมืองและผู้มีอำนาจจะต้องมีวิสัยทัศน์ที่สูงส่งมากยิ่งขึ้น พระองค์เองก็ได้ทรงทำทนายโลกอย่างเด็ดเดี่ยวให้คิดถึงอนาคตที่อยู่ข้างหน้า แทนการคำนึงถึงภาวะความยุ่งเหยิงในปัจจุบัน และให้มุ่งแสวงหาระเบียบระหว่างประเทศรูปแบบใหม่ๆ ที่เหมาะสมกับศักดิ์ศรีมนุษย์

สายสัมพันธ์ระหว่างสันติภาพและสังคม

7. สมเด็จพระสันตะปาปาจอห์น ที่ 23 ทรงคัดค้านผู้ที่มีความเห็นว่าการเมืองจะต้องถูกแยกออกจากศีลธรรมและจะเกี่ยวข้องเฉพาะกับผลประโยชน์ของพรรคพวกเท่านั้น โดยพระองค์ทรงเน้นไว้ในพระสมณสาสน์ "สันติบนแผ่นดิน" ให้เห็นภาพที่แท้จริงของสภาพความเป็นจริงของมนุษย์ และกำหนดหนทางที่จะนำไปสู่อนาคตที่ดีกว่าสำหรับมนุษย์ทุกคน เนื่องจากว่ามนุษยชาติถูกสร้างขึ้นโดยมีความสามารถที่จะเลือกกระทำตามกฎหมายศีลธรรม จึงไม่มีกิจการใดๆ ของมนุษย์ที่จะเกิดขึ้นนอกขอบเขตการวินิจฉัยทางศีลธรรมได้ ในเมื่อการเมืองเป็นกิจกรรมอย่างหนึ่งของมนุษย์ ฉะนั้นการเมืองต้องอยู่ภายใต้การตรวจสอบทางศีลธรรมโดยเฉพาะ ซึ่งประเด็นนี้รวมไปถึงการเมืองระหว่างประเทศด้วย สมเด็จพระสันตะปาปาทรงกล่าวต่อไปอีกว่า "กฎธรรมชาติเดียวกันนี้ ซึ่งเป็นตัวกำหนดชีวิตและพฤติกรรมของมนุษย์แต่ละคน จะต้องเป็นตัวกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนทางการเมืองด้วย" (สันติบนแผ่นดิน, III: /c., 279) คนเหล่านั้นซึ่งคิดว่าชีวิตการเมืองระหว่างประเทศอยู่นอกเหนือการวินิจฉัยทางศีลธรรมได้นั้น พวกเขาน่าจะไตร่ตรองผลกระทบของขบวนการลัทธิมนุษยชนที่มีต่อการเมืองระดับชาติและระหว่างนานาชาติในศตวรรษที่ 20 ที่เพิ่งผ่านพ้นไป พระสมณสาสน์ฉบับนี้คาดหมายไว้แล้วว่า พัฒนาการเหล่านี้จะ

ปฏิเสธข้ออ้างอย่างเด็ดเดี่ยวที่ว่า การเมืองระหว่างประเทศจำเป็นต้องเป็น "เขตเสรี" ซึ่งกฎศีลธรรมไม่มีส่วนเกี่ยวข้อง

เป็นไปได้ว่าในปัจจุบันนี้ ไม่มีที่ใดที่มีความจำเป็นจะต้องมีการใช้อำนาจทางการเมืองอย่างถูกต้องเด่นชัดมากไปกว่าสถานการณ์ในตะวันออกกลางและแผ่นดินศักดิ์สิทธิ์ วันแล้ววันเล่า ปีแล้วปีเล่า การปฏิเสธอันขมขื่นที่สั่งสมมานาน วัฏจักรความรุนแรงและการตอบโต้ที่ไม่มีสิ้นสุดได้ทำลายความพยายามทั้งปวงที่จะริเริ่มการเสวนาในประเด็นที่เกี่ยวข้องอย่างแท้จริงและจริงจัง ความเปราะบางของสถานการณ์ยังผนวกกับความขัดแย้งของผลประโยชน์ระหว่างสมาชิกของประชาคมระหว่างประเทศอีก จึงเป็นการยากที่จะคิดว่าจะพัฒนาสันติภาพขึ้นได้อย่างไร นอกเสียจากว่าผู้ที่อยู่ในตำแหน่งที่มีความรับผิดชอบจะผ่านการปฏิบัติอย่างแท้จริงในวิถีทางการใช้อำนาจของตนและพยายามสร้างสวัสดิการให้แก่ประชาชนที่ตนรับผิดชอบ การต่อสู้เพื่อทำลายล้างพี่น้องของตนที่สิ้นสะเทือนแผ่นดินศักดิ์สิทธิ์ทุกวันและนำไปสู่ความขัดแย้ง กำลังทางทหารที่กำหนดอนาคตของตะวันออกกลางนั้น แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนถึงความจำเป็นสำหรับมนุษย์ทั้งชายและหญิง ที่จะดำเนินนโยบายอย่างมั่นคงบนพื้นฐานของหลักการเคารพศักดิ์ศรีมนุษย์ และสิทธิมนุษยชนตามความเชื่อมั่นของตน นโยบายดังกล่าวจะเป็นประโยชน์ต่อทุกคนอย่างหาที่เปรียบมิได้ แทนที่จะปล่อยให้ความขัดแย้งดำเนินต่อไป เราสามารถเริ่มต้นได้จากพื้นฐานของสัจธรรมนี้ ซึ่งแน่นอนว่าจะเป็นการปลดปล่อยมากกว่าจะเป็นการสร้างภาพ โดยเฉพาะเมื่อการสร้างภาพนั้นเป็นการอำพรางจุดประสงค์ที่ไม่ถูกต้อง

รากฐานแห่งสันติภาพถาวร

8. มีความสัมพันธ์ที่ไม่อาจทำลายล้างได้ระหว่างการทำงานเพื่อสันติภาพและการเคารพสัจธรรม ความซื่อสัตย์ในการให้ข้อมูล ความเสมอภาคในระบบนิติบัญญัติ การเปิดกว้างในกระบวนการประชาธิปไตยทำให้พลเมืองเกิดความรู้สึกมั่นคง ความพร้อมที่จะแก้ปัญหาความขัดแย้งด้วยสันติวิธี และความต้องการการเสวนาที่แท้จริงและสร้างสรรค์ สิ่งเหล่านี้คือรากฐานที่แท้จริงสำหรับสันติภาพถาวร การประชุมสุดยอดทางการเมืองในระดับภูมิภาคและระดับนานาชาติจะเป็นการสร้างสันติภาพได้ ก็ต่อเมื่อแต่ละฝ่ายเคารพและปฏิบัติตามพันธกรณีร่วมกัน มิเช่นนั้น การประชุมเหล่านี้จะไม่เหมาะสมและไร้ประโยชน์ และจะทำให้ประชาชนยิ่งที่ยิ่งลดความเชื่อถือในเรื่องของการเสวนาและจะหันไปเชื่อมากยิ่งขึ้นว่าการใช้กำลังเป็นวิถีทางของการแก้ปัญหาต่างๆ รัฐบาลและผู้นำรัฐบาลจะต้องประเมินผลด้านลบในเรื่องสันติภาพ ซึ่งเกิดจากความตกลงกันในเรื่องต่างๆ แต่กลับไม่ยอมเคารพและปฏิบัติตาม

สภาจิตโบราณบทหนึ่งกล่าวไว้ว่า จะต้องยึดมั่นและปฏิบัติตามคำมั่นสัญญาที่ให้ไว้ หากจะต้องปฏิบัติตามคำมั่นสัญญาให้ครบถ้วนทุกประการแล้ว คำสัญญาที่ให้ไว้แก่คนยากจนก็ยิ่งจะต้องคำนึงถึงและปฏิบัติตามเป็นพิเศษ การฝ่าฝืนความเชื่อโดยไม่ปฏิบัติตามคำสัญญาซึ่งบุคคลเหล่านี้เห็นว่ามีผลสำคัญต่อชีวิตของพวกเขาและเธอนั้น ทำให้พวกเขาผิดหวังมาก ด้วยเหตุนี้การไม่ปฏิบัติตามพันธกรณีในการให้ความช่วยเหลือประเทศที่กำลังพัฒนาจึงเป็นปัญหาศีลธรรมที่ร้ายแรง และยิ่งย้ำเน้นให้เห็นภาวะไร้คุณภาพที่ ยุติธรรมซึ่งดำรงอยู่ในโลก ความทุกข์ทรมานที่เกิดจากความยากจนจะยิ่งหนักหน่วงขึ้น เพราะพวกเขาได้สูญเสียความไว้วางใจ ผลสุดท้ายก็คือความสิ้นหวัง การที่ยังมีความเชื่อถือในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศอยู่นั้น ถือได้ว่าเป็นหนทางสังคมของคุณค่าพื้นฐานที่สำคัญ

วัฒนธรรมแห่งสันติภาพ

9. ในท้ายที่สุด โดยเนื้อหาสาระแล้วสันติภาพไม่ใช่เรื่องของโครงสร้าง แต่เป็นเรื่องของประชาชน โครงสร้างและกลไกบางอย่างของสันติภาพ เช่น นิติบัญญัติ การเมือง เศรษฐกิจ เป็นสิ่งจำเป็นและมีอยู่แล้ว โครงสร้างและกลไกเหล่านี้ไม่ได้เกิดจากอะไรอื่น แต่เกิดจากภูมิปัญญาและประสบการณ์ในการแสดงถึงท่าทีแห่งสันติภาพที่มนุษย์ทั้งชายและหญิงผู้ยังคงมีความหวังและมิได้สูญเสียกำลังใจได้ส่งสมมาตลอดประวัติศาสตร์ การแสดงท่าทีแห่งสันติภาพนี้เกิดจากชีวิตของประชาชนที่ส่งเสริมสันติภาพในหัวใจของตนเป็นลำดับแรก ท่าทีเหล่านี้เป็นเรื่องของหัวใจและเหตุผลของผู้สร้างสันติภาพ (เทียบ มธ 5:9) การแสดงท่าทีแห่งการสร้างสันติภาพ จะเป็นไปได้ก็ต่อเมื่อประชาชนยอมรับคุณค่ามิติชุมชนในชีวิตของตนอย่างเต็มที่ ด้วยเหตุนี้ พวกเขาและเธอจึงเข้าใจความหมายและผลของเหตุการณ์ต่างๆ ในชุมชนของตนและในโลก การแสดงท่าทีแห่งสันติภาพสร้างสรรค์ประเพณีและวัฒนธรรมแห่งสันติภาพ

ศาสนาจึงมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการแสดงท่าทีแห่งสันติภาพนี้ และในการสร้างเงื่อนไขเพื่อนำไปสู่สันติภาพ ศาสนาสามารถแสดงบทบาทของตนอย่างมีประสิทธิภาพได้มากยิ่งขึ้น หากศาสนาเน้นสิ่งที่เหมาะสมกับสันติภาพ นั่นคือการใส่ใจต่อพระเจ้า การส่งเสริมภราดรภาพสากลและการเผยแพร่วัฒนธรรมสมานฉันท์ของมนุษย์ วันภาวนาเพื่อสันติภาพซึ่งข้าพเจ้าส่งเสริมให้มีขึ้นที่เมืองอัลซีซี เมื่อวันที่ 24 มกราคม 2002 และมีผู้แทนจากศาสนาต่างๆ มากมายเข้าร่วมนั้น ก็มีเป้าประสงค์นี้ การภาวนาครั้งนี้แสดงความปรารถนาที่จะหล่อเลี้ยงสันติภาพโดยการเผยแพร่ชีวิตจิตและวัฒนธรรมแห่งสันติภาพ

มรดกของพระสมณสาสน์ "สันติบนแผ่นดิน"

10. บุญราศีสมเด็จพระสันตะปาปาจอห์น ที่ 23 ทรงเป็นบุคคลที่ไม่เกรงกลัวอนาคต พระองค์ทรงเปี่ยมไปด้วยความหวังด้วยความเชื่อมั่นในพระเจ้าและมนุษย์อย่างลึกซึ้ง ซึ่งความเชื่อทั้งสองประการดังกล่าวเกิดจากบรรยากาศทางความเชื่อมั่นคงที่ พระองค์ทรงเติบโตขึ้นมาด้วยความเชื่อในพระปรีชาญาณ แม้กระทั่งในสถานการณ์ที่ดูเหมือนว่าจะมีความขัดแย้งถาวร พระองค์ก็ไม่ทรงลังเลที่จะกระตุ้นผู้นำในยุคสมัยของพระองค์ให้ยึดถือวิสัยทัศน์ใหม่เกี่ยวกับโลก นี่คือมรดกที่พระองค์ทรงมอบไว้ให้แก่เรา ในวันสันติสากล ปี 2003 นี้ ให้เรายึดมั่นในแนวคิดเดียวกับพระองค์ เชื่อในพระเจ้าผู้ทรงพระเมตตาสงสาร พระองค์ทรงเรียกเราให้มาเป็นพี่น้องกัน และให้มีความเชื่อมั่นในมนุษย์ทั้งชายและหญิงในยุคสมัยของเรา เพราะบุคคลเหล่านี้มีพระฉายาลักษณ์ของพระเจ้าในแต่ละบุคคล เจกเช่นเดียวกับมนุษย์ทุกยุคทุกสมัย บนพื้นฐานนี้เอง เราก็สามารถหวังในการสร้างโลกแห่งสันติภาพบนแผ่นดินนี้ได้

ในวาระเริ่มต้นปีใหม่ในประวัติศาสตร์มนุษยชาติของเรา นี่คือการหวังที่เกิดจากส่วนลึกในหัวใจของข้าพเจ้าโดยธรรมชาติ คือด้วยจิตวิญญาณของมนุษย์แต่ละคน เราจึงมีการอุทิศตนที่ฟื้นฟูแล้วต่อพันธกิจอันสูงส่งซึ่งพระสมณสาสน์ "สันติบนแผ่นดิน" ได้นำเสนอไว้เมื่อ 40 ปีก่อน ให้แก่มนุษย์ผู้มีน้ำใจดีทั้งชายและหญิงทุกคน หน้าที่ซึ่งพระสมณสาสน์ฉบับนี้เรียกว่า "ยิ่งใหญ่" นั่นก็คือ "การสร้างสายสัมพันธ์ใหม่ในสังคมมนุษย์ ตามแนวทางสังฆธรรม ความยุติธรรม ความรัก และเสรีภาพ" สมเด็จพระสันตะปาปาจอห์น ที่ 23 ทรงระบุว่าพระองค์ทรงหมายถึง "ความสัมพันธ์ระหว่างพลเมืองแต่ละคน ระหว่างพลเมืองและรัฐของตน ระหว่างรัฐประเทศและระหว่างมนุษย์แต่ละคน ครอบครัว องค์กร และรัฐฝ่ายหนึ่งกับประชาคมโลกอีกฝ่ายหนึ่ง" พระองค์ทรงสรุปว่า "ภาพที่แท้จริงตามระเบียบที่พระเจ้าทรงกำหนด" คือ "หน้าที่อันสูงส่งที่สุด" (*สันติบนแผ่นดิน*, V: I.C., 301-302)

วาระเฉลิมฉลอง 40 ปี ของพระสมณสาสน์ "สันติบนแผ่นดิน" เป็นโอกาสเหมาะสมที่จะหันกลับไปใส่ใจต่อคำสอนของพระสันตะปาปาจอห์น ที่ 23 ที่มีลักษณะเป็นประกาศก ชุมชนคาทอลิกควรทราบดีว่าจะเฉลิมฉลองวาระครบรอบนี้อย่างไรในระยะเวลาหนึ่งปีด้วยกิจกรรม ซึ่งข้าพเจ้าหวังว่าจะเป็นกิจกรรมที่ทำร่วมกับพี่น้องคริสตชนนิกายอื่นๆ และศาสนาอื่นๆ ด้วย พร้อมกับเปิดกว้างต้อนรับทุกคนที่มีใจปรารถนา "ที่จะทำลายอุปสรรคที่แบ่งแยกพวกเขา เสริมสร้างสายสัมพันธ์แห่งความรักระหว่างกัน เพื่อเรียนรู้ที่จะเข้าใจกันและกันและเพื่อให้ภัยผู้ที่กระทำผิดต่อตน" (I.C., 304)

ข้าพเจ้าขอถวายความหวังนี้ด้วยคำภาวนาแด่พระเจ้าผู้ทรงสรรพานุภาพ พระองค์ทรงเป็น
บ่อเกิดแห่งความดีทั้งมวลของเรา พระเจ้าผู้ทรงเรียกเราจากการกตัญญูและความขัดแย้ง โปรดนำ
เราไปสู่เสรีภาพและความร่วมมือเพื่อสร้างสรรค์ความดีสำหรับมวลมนุษยชน เราวอนขอพระองค์
โปรดช่วยประชากรทุกแห่งหนในการสร้างโลกแห่งสันติภาพที่เข้มแข็งมากยิ่งขึ้น บนรากฐานของ
เสาหลักสี่ประการที่บุญราศีพระสันตะปาปาจอห์น ที่ 23 ได้ทรงระบุไว้ในพระสมณสาสน์ฉบับ
ประวัติศาสตร์ของพระองค์ คือ *สันติธรรม ความยุติธรรม ความรัก และเสรีภาพ*

จากวาติกัน 8 ธันวาคม 2002
พระสันตะปาปาจอห์น ปอล ที่ 2

